

Documentació Periodística**2012/2013**

Codi: 103079

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Graduat en Periodisme	971 Graduat en Periodisme	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: Maria Angeles Jimenez Lopez

Correu electrònic: Angeles.Jimenez@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'assignatura no contempla prerequisits per a poder ser cursada.

Objectius

En finalitzar l'assignatura les i els alumnes hauran de saber:

- Explicar què és la Documentació Periodística i argumentar com, els seus serveis i les seves tècniques, poden ser d'utilitat en l'exercici professional i contribuir a la millora qualitativa del producte informatiu.
- Analitzar i descriure informació d'actualitat des del punt de vista formal i de contingut, així com argumentar quina és la incidència de l'anàlisi documental en la gestió, cerca i recuperació d'aquest tipus d'informació.
- Utilitzar les principals fonts documentals d'informació d'actualitat corrent i retrospectiva (hemeroteques, bases de dades de premsa, buscadors de notícies, serveis de clipping, etc.).
- Resoldre necessitats informatives de naturalesa diversa (bibliogràfica, cartogràfica, biogràfica, legislativa, estadística, empresarial i institucional, gràfica, audiovisual, etc.) sabent relacionar cadascuna de les necessitats plantejades, amb la tipologia de font més adient per a resoldre-la.
- Planificar, dissenyar i executar cerques d'informació, tant en fonts impreses com electròniques, tot utilitzant les tècniques documentals de forma avançada.
- Avaluat la fiabilitat i pertinença de les fonts i els documents, així com utilitzar la informació documental de forma ètica i legal.
- Documentar un tema, és a dir, proveir-se d'informació rellevant, fiable i rigorosa per elaborar un producte informatiu relacionat amb un àmbit temàtic determinat (sanitat, medi ambient, ciència i tecnologia, societat, cultura, política, economia, etc.).

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes

comunicatius.

- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.
- Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la deontologia professional del periodisme en la planificació de la gestió documental periodística.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
4. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
5. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
6. Gestionar el temps de manera adequada.
7. Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Continguts

El temari de l'assignatura és el que figura tot seguit:

TEMA 1: LA DOCUMENTACIÓ PERIODÍSTICA

Competències informacionals i periodisme. Orígens i evolució de la Documentació Periodística. Necessitats informatives del periodista. Les unitats d'informació. El servei de documentació en els mitjans de comunicació. El documentalista de mitjans.

TEMA 2: TRACTAMENT DOCUMENTAL I ACCÉS A LA INFORMACIÓ

La indústria de la informació: caracterització i actors. El tractament i la gestió dels documents com a pont per a la seva recuperació i difusió. L'anàlisi documental de la informació d'actualitat: fases, processos i procediments. Els llenguatges documentals. Classificació i indexació orientades al periodisme. Tècniques de síntesi i condensació per a l'elaboració de resums documentals.

TEMA 3: CERCA I RECUPERACIÓ D'INFORMACIÓ

Introducció general a les fonts d'informació: tipologies. Els suports documentals. Cerca en fonts impreses. Cerca en fonts electròniques: les bases de dades, els llenguatges d'interrogació. Metodologia per a la planificació i disseny d'estratègies de cerca. Cerca d'informació a Internet: els buscadors. Avaluació de resultats. La fiabilitat de les fonts. Ús ètic i legal de la informació.

TEMA 4: FONTS D'INFORMACIÓ PERIODÍSTICA

Situació actual de l'accés a la informació d'actualitat corrent i retrospectiva: problemàtiques plantejades. Fonts i recursos d'accés a notícies: hemeroteques físiques i digitals; índexs de diaris; agències de notícies, bases de dades textuais, gràfiques, sonores i audiovisuals especialitzades; quioscs virtuals de premsa; serveis de *clipping* i seguiment de mitjans; buscadors de notícies; xarxes socials. Fonts sobre difusió i audiència de mitjans. Directoris de recursos periodístics a Internet.

TEMA 5: FONTS ESPECIALITZADES D'UTILITAT PER A L'EXERCICI DEL PERIODISME

Lingüístiques i terminològiques (diccionaris, enciclopèdies, glossaris, tesaures, llibres d'estil), fonts biogràfiques, d'empreses, organismes i institucions, fonts estadístiques (Idescat, INE, Eurostat), geogràfiques i geopolítiques (atles, col.leccions cartogràfiques, anuals geopolítics), fonts d'efemèrides. Recursos d'utilitat per a la tasca periodística en àmbits especialitzats: política, economia, salut, ciència i tecnologia, medi ambient, treball, cultura.

Metodologia

Es tracta d'una assignatura de naturalesa eminentment pràctica que, des del punt de vista metodològic, persegueix l'aprenentatge de l'alumne mitjançant l'aplicació dels continguts que es van estudiant i els coneixements que es van adquirint, a la resolució de casos pràctics de cerca d'informació i elaboració de productes documentals relacionats amb la tasca periodística.

Les sessions teòriques són d'una hora de durada, les de pràctiques de laboratori són de dues hores.

Dinàmica de les sessions teòriques: prèviament a l'inici de cada tema, la professora publicarà els materials al Campus Virtual. A la classe s'explicaran els continguts, tot i que en alguns casos, certs aspectes els haurà de treballar l'alumne de manera autònoma quan així s'indiqui. En aquestes ocasions l'estudiant tindrà sempre l'oportunitat d'exposar els dubtes o qüestions que no li hagin quedat prou clares. Ho podrà fer a l'aula o bé a través del fòrum de dubtes que s'habilitarà al Campus Virtual. S'espera de l'alumne que assisteixi a les classes amb actitud participativa i havent revisat els continguts ja explicats en sessions anteriors ja que seran freqüents les activitats col.laboratives, de participació, el plantejament de preguntes, etc. amb la finalitat de dinamitzar les sessions i construir el coneixement entre totes i tots.

Dinàmica de les practiques: l'assistència a les pràctiques és obligatòria. Aquestes es realitzen a l'aula d'informàtica i estan sempre directament relacionades amb els continguts teòrics. De fet, es dissenyen amb l'objectiu que l'estudiant pugui veure l'aplicació d'allò que s'ha explicat teòricament. Les activitats plantejades simulen, en la seva majoria, situacions reals de cerca d'informació i resolució de necessitats informatives pròpies del context periodístic. El que es pretén, a través d'aquestes activitats, és que l'estudiant prengui consciència i comprovi com, el desenvolupament de competències informacionals avançades, pot millorar qualitativament el producte informatiu i facilitar l'exercici professional. Algunes activitats pràctiques són de realització individual, altres es realitzen per parelles. En aquest darrer cas, la parella haurà d'estar integrada per les mateixes persones al llarg de tot el curs.

Ús del Campus Virtual: l'aula virtual es considera un instrument fonamental d'aprenentatge. En el marc de l'assignatura serà una eina força dinàmica, és per això que s'aconsella als estudiants la seva visita periòdica, així com la participació en els espais habilitats per a tal fi.

S'informa que tota la comunicació amb els docents de l'assignatura haurà de fer-se **exclusivament** a través de la missatgeria del Campus (no es respondran correus enviats a l'adreça electrònica institucional dels professors). No obstant això, l'alumne també podrà ser atès de manera presencial, si així ho desitja, dins dels horaris de despatx.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
1. Teoria.	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7
2. Tutories del treball grupal de curs.	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Pràctica 01. La web de la biblioteca de Comunicació i els seus recursos documentals.	2	0,08	2, 3, 7
Pràctica 02. El servei de documentació en l'empresa periodística.	2	0,08	2, 4, 7
Pràctica 03. Anàlisi i descripció formal de documents periodístics.	2	0,08	1, 2, 3, 5, 7
Pràctica 04. Ús de llenguatges documentals d'indexació.	3	0,12	2, 7
Pràctica 05. Tipologies de fonts d'informació i documents.	3	0,12	2, 3, 7

Pràctica 06. Anàlisi de contingut de documents periodístics.	2	0,08	2, 3, 5, 7
Pràctica 07. Cerca d'informació en bases de dades i a Internet.	6	0,24	2, 4, 5, 7
Pràctica 08. Fonts d'informació periodística.	6	0,24	2, 3, 7
Pràctica 09. Fonts sobre difusió i audiència de mitjans.	4	0,16	2, 3, 7
Pràctica 10. Altres fonts especialitzades d'utilitat per a l'exercici del periodisme.	6	0,24	1, 2, 3, 4, 7
Tipus: Supervisades			
1. Conferències d'especialistes en documentació de mitjans.	4	0,16	1, 2, 5, 6, 7
2. Visites a serveis de documentació de mitjans.	4	0,16	1, 4, 5
Tipus: Autònomes			
1. Lectures.	10	0,4	2, 3, 4, 5, 6, 7
2. Realització d'informes autovaloratius.	2,5	0,1	3, 4, 5, 6, 7
3. Realització del treball grupal de curs.	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
4. Temps de lliure disposició (estudi, participació en fòrums virtuals, etc.)	30	1,2	3, 4, 6, 7

Avaluació

L'assignatura segueix el sistema d'avaluació continuada. La nota mínima per superar-la és de 5 punts (sobre 10). Els elements de valoració que es consideren són obligatoris i són els següents:

Proves individuals sobre els continguts teoricopràctics de l'assignatura (pes = 40%): al llarg del curs es realitzaran 2 proves. Aquestes inclouen qüestions de resposta breu i/o múltiple, de relació de conceptes, selecció veritable/fals, i similars. Es calcularà la mitjana de les qualificacions obtingudes en cadascuna.

Treball de curs grupal (pes = 40%): activitat de síntesi que es porta a terme en equip i requereix l'aplicació pràctica dels continguts treballats al llarg del curs. Consisteix a documentar un tema, esdeveniment, personalitat, cas, etc. d'interès social general. Es tracta de buscar i proveir-se d'informació documental rellevant, fiable i suficient per elaborar un producte periodístic, per a un mitjà de comunicació.

Seguiment de l'assignatura (pes = 20%): aquest concepte valora l'esforç, dedicació i adequada gestió del temps de l'alumne, mitjançant el seguiment de l'assistència a les sessions pràctiques, així com la realització i lliurament puntual de les activitats proposades al llarg del curs (exercicis, informes autovaloratius i altres evidències d'aprenentatge que es proposin). Es penalitzarà amb -0.5 punts d'aquest concepte cada incompliment per part de l'estudiant.

Reavaluació: els o les alumnes que no obtinguin en l'avaluació continuada, la qualificació mínima de 5 punts requerida per superar l'assignatura (i sempre i quan hagin realitzat la totalitat de les activitats d'avaluació obligatòries), podran optar a la reavaluació **NOMÉS** si han aconseguit, en el sistema continuat, una nota final superior a 4 punts. També podran optar a la reavaluació els i les alumnes que vulguin pujar la qualificació final obtinguda. En aquest darrer cas, però, caldrà comptar amb el consentiment previ de la professora. La reavaluació consistirà en una prova única, amb una part teòrica i una part pràctica (que es realitzarà a l'aula d'informàtica), sobre la totalitat del temari de l'assignatura i es realitzarà en la data oficial fixada per la Facultat. La durada serà de 3 hores.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Proves individuals sobre els continguts teoricopràctics de l'assignatura	40%	5,5	0,22	2, 3, 7
Seguiment general de l'assignatura	20%	0	0	2, 3, 4, 6, 7
Treball grupal de curs	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

- ABADAL, Ernest; GUALLAR, Javier. *Prensa digital y bibliotecas*. Gijón: Trea, 2010.
- ARQUERO, Rosario; GARCÍA-OCHOA, M. Luisa. *La hemeroteca de prensa*. Gijón: Trea, 2005.
- CARIDAD, Mercedes, et al. *Documentación audiovisual*. Adrid: Síntesis, 2011.
- CARRIZO, Gloria. *La información en ciencias sociales*. Gijón: Trea, 2000.
- CORDÓN, José Antonio, et al. *Nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la we 2.0*. Madrid: Pirámide, 2010.
- FUENTES I PUJOL, M. Eulàlia (ed.). *Manual de documentación periodística*. Madrid: Síntesis, 1995.
- GALDÓN, Gabriel (coord.). *Teoría y práctica de la Documentación Informativa*. Barcelona: Ariel, 2002.
- GARCÍA GUTIÉRREZ, Antonio (ed). *Introducción a la Documentación Informativa y Periodística*. Madrid: MAD, 1999.
- GIMÉNEZ TOLEDO, Elea. *Manual de documentación para comunicadores*. Pamplona: Universidad de Navarra, 2004.
- GUALLAR, Javier. "Documentación fotográfica en la prensa: casos de El País, El Periódico y La Vanguardia". *El profesional de la información*, 2011, vol.20, núm. 4, p. 392-398.
- JIMÉNEZ, Àngels. "Acceso a información periodística a través de servicios de press clipping" [en línia]. *Hipertext.net*, núm. 1, 2003. <http://www.hipertext.net>
- JIMÉNEZ, Àngels; GONZÁLEZ, Alfons; FUENTES, M.-Eulàlia. "Gestió documental de la informació en els serveis de valor afegit de la premsa espanyola a internet". En: *7es Jornades Catalanes de Documentació. Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació*. Barcelona, 4-6 novembre 1999. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, pp. 405-417. <http://www.cobdc.org/jornades/7JCD/18.pdf>
- LÓPEZ YEPES, José; OSUNA, M.R. *Manual de ciencias de la información y documentación*. Madrid: Pirámide, 2011.
- MARTÍN VEGA, Arturo. *Fuentes de información general*. Madrid: Trea, 1996.
- MOREIRO, José Antonio; CARIDAD, Mercedes (coord.). *Manual de Documentación Informativa*. Madrid: Cátedra, 2000.
- PERDICES, L.; PERIANES, A. "Sistemas de búsqueda y visualización en bancos de imágenes comerciales". *El Profesional de la Información*, 2011, vol.20, núm. 4. P. 441 - 443.
- RUBIO LACOPA, María. "Documentalistas de prensa ¿cuál es vuestro oficio?". *El profesional de la información*, 2010, vol. 19, núm. 6, p. 645-651.
- TORRES RAMÍREZ, Isabel. *Las fuentes de información. Estudios teórico-prácticos*. Madrid: Síntesis, 1998.

